

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/110/2017
Identifikačné číslo spisu:	5111206318
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5111206318.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ U. Z., bývajúceho v Q. a 2/ O. Z., bývajúcej v Q., oboch zastúpených Advokátska kancelária JUDr. Ing. Martin Chlapík s.r.o., so sídlom v Žiline, Sládkovičova č. 13, proti žalovanej E. K., bývajúcej v Q., zastúpenej Advokátska kancelária Hagara-Hagarová, s.r.o., so sídlom v Žiline, Daniela Dlabača č. 35, o uznanie vlastníckych práv, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 18 C 55/2011, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2016 sp. zn. 7 Co 336/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2016 sp. zn. 7 Co 336/2016 a uznesenie Okresného súdu Žilina zo 6. mája 2016 sp. zn. 18 C 55/2011, s výnimkou výroku, ktorým súd prvej inštancie konanie o návrhu na zaplatenie nájomného zastavil a vec v rozsahu zrušenia vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením zo 6. mája 2016 č. k. 18 C 55/2011-583 rozhodol tak, že vo výroku I. konanie o návrhu na zaplatenie nájomného s príslušenstvom zastavil, vo výroku II. konanie o návrhu na určenie vlastníckeho práva zastavil. Žalobcov 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej trovy konania titulom právneho zastúpenia vo výške 1 167,64 € a nahradiť trovy štátu vo výške 25 €, všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia 1/ a 2/ na pojednávaní konanom 6. mája 2016 zobrali návrh v časti uloženia povinnosti žalovanej platiť nájomné za užívanie nehnuteľností späť; súd prvej inštancie preto na základe dispozitívneho úkonu žalobcov 1/ a 2/ konanie o návrhu na zaplatenie nájomného s úrokmi z omeškania, so súhlasom žalovanej, zastavil. Ďalej uviedol, že konanie v časti určenia vlastníckeho práva zastavil s prihliadnutím na namietanú prekážku právoplatne rozhodnutej veci v zmysle § 159 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku [účinného do 30. júna 2016, (ďalej len „O.s.p.“)] v spojení s § 103 O.s.p. Poukázal na právoplatne skončené konanie vedené na tunajšom súde pod sp. zn. 9 C 401/1998 medzi žalobcom 1/ a žalovanou, predmetom ktorého bolo vypratanie garáže, ku ktorej určenie vlastníckeho práva je predmetom vedeného konania. Súd prvej inštancie konštatoval, že v predchádzajúcom konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 401/1998 bola prejudiciálne riešená aj otázka

vlastníckeho práva k predmetnej garáži, v ktorom ako súd prvej inštancie, tak aj odvolací súd dospeli k záveru, že predmetná garáž je súčasťou domu súp. č. X patriacemu žalovanej, teda súd prejudiciálne vyriešil otázku vlastníckeho práva garáže, ktorej vlastníčkou je žalovaná. Na základe uvedeného mal tak súd prvej inštancie za preukázané, že návrh žalobcov 1/ a 2/ je totožný s riešenou prejudiciálnou otázkou v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 401/1998. Požiadavku rovnakého okruhu účastníkov pre potreby prekážky právoplatne rozhodnutej veci v danom prípade pokladal súd prvej inštancie za splnenú s prihliadnutím na charakter bezpodielového spoluvlastníctva manželov (žalobcov 1/ a 2/). Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že ide o prekážku res iudicata, pre ktorú nie je možné v konaní pokračovať, preto v danej časti konanie zastavil. O trovách konania rozhodol v zmysle § 146 ods. 2 O.s.p.

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcov uznesením z 30. novembra 2016 sp. zn. 7 Co 336/2016 uznesenie súdu prvej inštancie v o výroku o zastavení konania o určenie vlastníckeho práva a vo výrokoch o povinnosti žalobcov 1/ a 2/ nahradiť trovy konania žalovanej a štátu potvrdil. Uviedol, že v odvolaní nenapadnutom výroku o zastavení konania o zaplatenie nájomného s príslušenstvom ostáva uznesenie súdu prvej inštancie nedotknuté. Žalovanej priznal voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd uviedol, že s rozhodnutím súdu prvej inštancie sa v plnom rozsahu stotožňuje a v konkrétnostiach poukazuje na jeho odôvodnenie v zmysle § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Zo spisu sp. zn. 9 C 401/1998 mal za preukázané, že v rámci predchádzajúceho súdneho konania, ktorého predmetom bolo vypratanie garáže, bola ako jedna z prejudiciálnych otázok dôležitých pre rozhodnutie vo veci riešená otázka vlastníckeho práva ku garáži ako príslušenstva rodinného domu pod súp. č. X. Poznamenal, že konanie bolo vedené medzi žalobcom zhodným so žalobcom 1/ v tomto konaní a žalovanou zhodnou so žalovanou v tomto konaní. Odvolací súd uviedol, že žalobca 1/ spolu so žalobkyňou 2/ boli už v čase podania návrhu na začatie konania vo veci 9 C 401/1998 manželmi, a teda pokiaľ nie je upravené inak, je všetok majetok, s ktorým zákon počíta, spoločným majetkom manželov zahrnutým do ich bezpodielového spoluvlastníctva (BSM). Poznamenal, že súd prvej inštancie správne rozhodol o zastavení konania s prihliadnutím na § 159 ods. 3 O.s.p., nakoľko rozhodnutie o prejudiciálnej otázke riešenej v konaní pod sp. zn. 9 C 401/1998, ktorou bolo rozhodnuté o vlastníckom práve k domu súp. č. X, ktorého súčasťou je aj predmetná garáž, je s prihliadnutím na osobný stav manželov, charakter inštitútu BSM a na samotné rozhodnutie prejudiciálnej otázky vecou právoplatne rozhodnutou pre oboch manželov, t. j. ako pre žalobcu 1/, tak aj pre žalobkyňu 2/. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu v spojení s uznesením súdu prvej inštancie podali žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie, ktorého dôvodnosť odôvodnili v zmysle § 420 písm. f/ CSP tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietali, že súdy nesprávne zastavili predmetné konanie z dôvodu prekážky právoplatne rozhodnutej veci s poukazom na konanie vedené pred Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 9 C 401/1998 nakoľko v tomto konaní nebola účastníčkou žalobkyňa 2/. V tejto súvislosti poukázali aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 1/2010, podľa ktorého musia byť účastníkmi konania o určenie vlastníckeho práva všetci tí, ktorí sú v katastri nehnuteľností aktuálne zapísaní ako vlastníci veci. Poznamenal, že žalobkyňa 2/ bola a stále aj je spolu so žalobcom 1/ zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastníčka nehnuteľnosti - domu súp. č. X a výlučnou vlastníčkou pozemku, na ktorom je dom spolu s garážou, ktorá je predmetom sporu, postavený. Uviedli, že aj z tejto skutočnosti je zrejmé, že tu nie je daná prekážka rozhodnutej veci, keďže na základe rozhodnutia vydaného v konaní sp. zn. 9 C 401/1998 nedošlo k zmene zápisu v katastri nehnuteľností, pretože otázku určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - garáži, posudzoval súd len ako predbežnú, ktorá sa nepremieta do záväzného výroku právoplatného rozhodnutia, ktoré je navyše záväzné len pre účastníkov konania. Na základe uvedeného navrhli, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie v časti výroku II., ktorým súd prvej inštancie konanie o návrhu na určenie vlastníckeho práva zastavil a vo výrokoch o trovách konania a trovách štátu a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na nové prejednanie a rozhodnutie.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcov 1/ a 2/ uviedla, že sa jednoznačne stotožňuje s rozhodnutiami súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, ktorí sa dôsledne zaoberali skúmaním neexistencie prekážky právoplatne rozhodnutej veci, ktorá je jednou z podmienok konania. Rozhodnutím

Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 401/1998, ktoré bolo potvrdené rozhodnutím Krajského súdu v Žiline vedenom pod sp. zn. 6 Co 162/2006 došlo k vytvoreniu prekážky *res iudicata* pre konanie o žalobe na určenie vlastníckeho práva žalobcov 1/ a 2/. Na základe uvedeného má žalovaná za to, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ nie je dôvodné a preto navrhla, aby dovolací súd ich dovolanie zamietol a priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale tiež dôvodné.

6. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

7. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu zaujala pred účinnosťou CSP záver, že o odňatie možnosti konať pred súdom (vo význame znemožnenia realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávného konania) ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013, 3 Cdo 98/2015).

8. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba obdobne za účinnosti CSP dospieť k záveru, že o nesprávny procesný postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), ide tiež v prípade procesného postupu súdu, ktorý konanie zastaví bez toho, aby boli pre taký procesný postup dané zákonné predpoklady.

9. V danom prípade išlo o spor, v ktorom sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - garáži, ktorá je súčasťou rodinného domu súp. č. X na pozemku parc. č. XXX/X, k. ú. Q.. Súd prvej inštancie konanie o určení vlastníckeho práva zastavil s prihliadnutím na prekážku právoplatne rozhodnutej veci, nakoľko mal za to, že medzi žalobcom 1/ a žalovanou prebiehalo konanie na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 9 C 401/1998, predmetom ktorého bolo vypratanie spornej garáže. Súd prvej inštancie uviedol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 401/1998 bola prejudiciálne riešená aj otázka vlastníckeho práva k predmetnej garáži. Odvolací súd odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a v odôvodnení uzavrel, že z pripojeného spisu sp. zn. 9 C 401/1998 jednoznačne vyplýva, že v predchádzajúcom konaní, predmetom ktorého bolo vypratanie garáže, bola ako jedna z prejudiciálnych otázok dôležitých pre rozhodnutie vo veci riešená otázka vlastníckeho práva ku garáži ako príslušenstva rodinného domu súp. č. X, čím mal za splnenú prvú podmienku prekážky právoplatne skončenej veci. Odvolací súd k totožnosti strán sporu uviedol, že konanie bolo vedené medzi žalobcom zhodným so žalobcom 1/ v tomto konaní a žalovanou zhodnou so žalovanou v tomto konaní. K zhodnosti v postavení žalobkyne 2/ odvolací súd poznamenal, že nakoľko žalobcovia 1/ a 2/ boli už v čase podania návrhu na začatie konania vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 401/1998 manželmi, čím s prihliadnutím na osobný stav manželov, charakter inštitútu bezpodielového spoluvlastníctva manželov a na samotné rozhodnutie prejudiciálnej otázky je vecou právoplatnou pre oboch manželov, t. j. ako pre žalobcu 1/ tak aj pre žalobkyňu 2/. Na základe uvedeného preto odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie správne rozhodol o zastavení konania s prihliadnutím na § 159 ods. 3 O.s.p.

10. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci (prekážka *res iudicata*) a prekážka už začatého konania (prekážka *litispendencie*) predstavujú procesnú prevenciu proti porušeniu základného právneho princípu *ne bis in idem* (nie dvakrát o tej istej veci). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci vylučuje možnosť vec znova prejednať, tvorí neodstrániteľnú vadu konania a jej existencia (zistenie) vedie k zastaveniu konania vo forme uznesenia, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 357 písm. a/ CSP). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci je vymedzená dvoma kritériami, a to totožnosťou osôb (sporových strán) a

totožnosťou predmetu konania.

11. O totožnosť strán ide vtedy, ak aj v novom konaní vystupujú tie isté strany sporu alebo ich právni nástupcovia (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie), pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného a naopak). Pre tých, ktorí neboli stranami sporu, právoplatné rozhodnutie nie je prekážkou *res iudicata*. Je to napríklad vtedy, ak sa výrokom rozsudku určuje, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti a aj keď je takýto rozsudok podkladom na zápis do evidencie nehnuteľností, nemá tento rozsudok všeobecnú záväznosť, ale predstavuje rozhodnutie, ktorým bola sporná otázka vyriešená len vo vzťahu k účastníkom konania (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, str. 1363).

12. Totožnosť veci dáva rámec objektívnej hranici právoplatnosti rozhodnutia a je charakterizovaná totožnosťou nároku, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté za podmienky, že sa opiera o ten istý dôvod; ten je daný len vtedy, ak plynie z toho istého skutkového stavu. Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený inak, nesprávne či neúplne.

13. V konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 9 C 401/1998 išlo o žalobu, ktorou sa žalobca 1/ domáhal voči žalovanej uloženia povinnosti vypratať garáž, ktorá je súčasťou rodinného domu postaveného na pozemku KN parc. č. XXX/X v k. ú. Q.. Súd prvej inštancie žalobu zamietol a prejudiciálne vyriešil otázku vlastníckeho práva predmetnej garáže tak, že dospel k záveru, že predmetná garáž je súčasťou domu so súp. č. X patriacemu žalovanej, teda súd prejudiciálne vyriešil otázku vlastníckeho práva garáže, a to tak, že, garáž je súčasťou domu so súp. č. X patriacemu žalovanej a teda za vlastnícku garáž považoval žalovanú. V konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 9 C 401/1998 vystupoval na strane žalobcu, žalobca 1/ a na strane žalovanej, žalovaná. Žalobca 1/ v podanom návrhu z 25. marca 1998 uvádzal, že je vlastníkom rodinného domu postaveného v obci Q. na pozemku KN parc. č. XXX/X. Žalovaná získala rodinný dom súp. č. X na parc. č. XXX/X spolu s garážou darovacou zmluvou od svojich rodičov. Vzhľadom k tomu, že vlastnícke právo k spornej garáži bolo priznané žalovanej, a teda vlastnícke rodinného domu súp. č. X, nie je predmetom BSM medzi žalobcom 1/ a žalobkyňou 2/. Žalobkyňa 2/ v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 401/1998 nevystupovala a nebola účastníčkou konania.

14. Podmienka právoplatného rozhodnutia o veci musí reálne existovať a musia byť kumulatívne splnené obidve podmienky (totožnosť strán a totožnosť veci). V danom prípade je splnená iba jedna podmienka a to totožnosť veci. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ je procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a že žalobcovia 1/ a 2/ v ňom dôvodne namietajú nimi uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti.

15. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomocí patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil uznesenia odvolacieho a prvoinštančného súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.